

Pomoc w razie wstrząsu Omdlenia

Tomasz A. Winiarczyk

wstrząs

- stan, w którym dochodzi do krytycznego zmniejszenia zaopatrzenia narządów w krew, co wiąże się ze zmniejszonym dostarczaniem tlenu i innych niezbędnych substancji
 - występuje, gdy ilość dostarczanego tkankom tlenu nie wystarcza do podtrzymania funkcji życiowych narządów
 - może być rezultatem każdego zaburzenia funkcji układu sercowo-naczyniowego

wstrząśnienie mózgu

- nie mylić pojęciowo
- dotyczy mózgu
- polega na zaburzeniu pracy mózgu w wyniku zadziałania siły np. upadku, uderzenia

**to zupełnie co innego
niż wstrząs!**

główne rodzaje wstrząsów

- hipowolemiczny
 - w razie niedoboru krwi (np. masywne krwawienie, odwodnienie)
- anafilaktyczny
 - w razie reakcji alergicznych
- kardiogeny
 - w razie zaburzenia pracy serca (np. zawał, zaburzenia rytmu serca)

co się dzieje

- w razie problemów z ilością krwi organizm uruchamia mechanizmy kompensujące niskie ciśnienie (*hipotensję*)
- pojawia się wyrzut adrenaliny, skurcz naczyń krwionośnych, przyspieszenie rytmu serca (*tachykardia*)
- euforia i podwyższenie progu bólowego

co się dzieje

- organizm chroni zawsze najważniejsze organy:
mózg, serce, płuca
- pojawia się **centralizacja krążenia**:
 - gdy występuje problem z potrzebną ilością krwi dla całego organizmu, zostaje ona przepompowana przede wszystkim do najważniejszych organów z organów mniej ważnych, jak: np. skóra, mięśnie czy jelita

wspólne objawy wstrząsowe

- zaburzenia świadomości, niepokój, dezorientacja, strach, lęk
- tachykardia
(*poza wstrząsem neurogennym*)
- przyspieszenie i spływanie oddechu
- skąpomocz

postępowanie

- kontrolować oddech
- zadbać o termoizolację poszkodowanego
- w razie konieczności rozpocząć resuscytację krążeniowo-oddechową

PRZEGLĄD WSTRZĄSÓW

1) wstrząs hipowolemiczny

mechanizm wstrząsu:

- pojawia się na skutek zmniejszenia objętości krwi krążącej lub znacznej utraty innych płynów ustrojowych

Hipowolemia – stan, w którym w łożysku naczyniowym znajduje się zbyt mała ilość płynu (krwi) do jego pojemności, tym samym nie zapewnia wystarczających warunków do funkcjonowania układu sercowo-naczyniowego.

1) wstrząs hipowolemiczny

przyczyny:

- duże masywne krwotoki (zewnętrzne i wewnętrzne)
- utrata płynów związanych z rozległym oparzeniem, silnych wymiotów, biegunek (szczególnie u dzieci)

1) wstrząs hipowolemiczny

objawy:

- pobudzenie
- tachykardia
- błądź skóry
- skąpomocz
- odwodnienie
- hipowolemia
- gorączka
- suchość śluzówek

1) wstrząs hipowolemiczny

- urazowa amputacja kończyn
 - konieczne uniesienie kończyny
 - zaopatrzyć opatrunkiem uciskowym
 - zabezpieczyć amputowaną kończynę
- krwawienie z kończyn
 - konieczne uniesienie kończyny
 - zaopatrzyć opatrunkiem uciskowym
- krwawienie z szyi lub tułowia
 - bezpośredni ucisk, przy zapewnieniu drożności dróg oddechowych
 - krwotok z tułowia → opatrunek uciskowy
 - krwotok z głowy → opatrunek chłonący

w przypadku obfitych krwawień należy je szybko zatamować, by nie doprowadzić do rozwoju wstrząsu

2) wstrząs anafilaktyczny

- wiąże się z niekontrolowaną, niewspółmiernie silną bądź nieprawidłową reakcją organizmu na wprowadzenie do organizmu obcej substancji, co objawia się jako reakcja uczuleniowa, czyli anafilaktyczna

2) wstrząs anafilaktyczny

- mechanizm wstrząsu:
 - poszerzenie naczyń krwionośnych przez substancje produkowane w układzie odpornościowym
 - zwiększona pojemność naczyń przy niezmiętej ilości krwi skutkuje spadkiem ciśnienia i zaburzeniem przepływu krwi

2) wstrząs anafilaktyczny

- czynniki prowadzące (jak w alergii):
 - leki (np. aspiryna, pyralgina)
 - jady zwierząt, np. owadów
 - sierść zwierząt (najczęściej gryzoni i koty)

2) wstrząs anafilaktyczny

- objawy reakcji alergicznej:
 - zaczerwienienie skóry, świąd
 - obrzęki
 - duszność związana z obrzękiem krtani i skurczem oskrzeli
 - spadek ciśnienia tętniczego krwi
 - nudności, wymioty, biegunka
 - blada, spocona skóra

2) wstrząs anafilaktyczny

- postępowanie:
 - przerwać kontakt z alergenem
 - kontrolować oddech
 - w razie objawów wstrząsu zastosować pozycję przeciwwstrząsową

3) wstrząs kardiogeny

- częsta przyczyna: zawał serca
 - stan, w którym dochodzi do zamknięcia światła jednego lub kilku z tych naczyń, co skutkuje niedotlenieniem i martwicą części mięśnia, zaopatrywanej przez chore naczynie

3) wstrząs kardiogeny

- objawy zawału serca:
 - ból w klatce piersiowej o charakterystycznych cechach:
 - rozlany (niepunktowy); duszący, gniotący, jak gdyby coś uciskało na klatkę piersiową; promieniujący do lewej ręki, brody i do pleców między łopatkami
 - duszność
 - nudności, wymioty
 - uczucie lęku i zagrożenia
 - pocenie się
 - bladość powłok
 - oziębienie skóry
 - pobudzenie

3) wstrząs kardiogeny

☐ zawał serca – postępowanie:

- niedopuszczenie do wykonywania większych ruchów (niepotrzebny wysiłek zwiększa zapotrzebowanie mięśnia sercowego w tlen)
- zapewnienie komfortu psychicznego oraz wsparcia
- ułożenie chorego w pozycji dla niego wygodnej – najczęściej siedzącej lub półsiedzącej, która zwykle odciąża serce (**nie** w pozycji przeciwwstrząsowej!)
- zapewnienie dostępu świeżego powietrza (otwarcie okien, rozwiązanie krawata, poluznienie kołnierza koszuli)

3) wstrząs kardiogeny

☐ zawał serca – postępowanie:

- jeśli ciśnienie krwi jest wyższe od typowego można podać nitroglicerynę, jeśli chory ma ją przy sobie (podanie podjęzykowe)
- można podać rozpuszczoną w niewielkiej ilości wody aspirynę (substancja przeciwkrzepliwa: rozrzedza krew)
- konieczne **szybkie** wezwanie pogotowia ratunkowego ze wskazaniem podejrzenia zawału serca

4) wstrząs neurogeny

☐ spowodowane może być zwykle na skutek zdarzeń:

- upadek z wysokości
- Skok do wody na głowę

☐ przyczyny:

- występuje najczęściej na skutek poprzecznego uszkodzenia rdzenia kręgowego powyżej Th1
- obrażenia czaszki lub kręgosłupa
- wstrząśnienie rdzenia
- stłuczenie rdzenia
- zranienie rdzenia
- przerwanie rdzenia

4) wstrząs neurogeny

☐ mechanizm wstrząsu:

- objętość krwi nie ulega zmniejszeniu, ale wskutek zahamowania przewodzenia impulsów nerwowych następuje rozszerzenie naczyń, czego skutkiem krwi jest za mało, aby wypełnić naczynia

4) wstrząs neurogeny

□objawy:

- wyjątkowo pojawi się obniżenie rytmu serca
- spadek ciśnienia krwi
- sucha, różowa, ciepła skóra
- hipotermia
- ból w okolicy szyi i pleców
- zaburzenia czucia w kończynach dolnych i/lub górnych (mrowienie)
- niedowład lub paraliż (*paraplegia* lub *tetraplegia*)
- brak kontroli pęcherza moczowego lub zwieraczy

4) wstrząs neurogeny

□postępowanie:

- nie ruszać (jeśli współistnieje uraz)
- pozycja leżąca na twardym podłożu
- stabilizować głowę i odcinek szyjny kręgosłupa (unieruchomienie) własnymi rękoma lub udami
- ocenić funkcje życiowe (stan świadomości, oddech)
- okryć poszkodowanego
- wezwać pomoc

5) wstrząs septyczny

□podobny do wstrząsu anafilaktycznego

□przyczyna:

- powstaje na skutek ostrej reakcji zapalnej jako odpowiedź organizmu na drobnoustroje

□mechanizm wstrząsu:

- rozszerzenie naczyń, ucieczka płynów z ich światła oraz wykrzepianie śródnacyniowe

Sepsa, posocznica – specyficzna reakcja organizmu na zakażenie; nie jest samodzielną jednostką chorobową; obecnie definiuje się ją jako zespół ogólnoustrojowej reakcji zapalnej (SIRS) wywołany zakażeniem.

5) wstrząs septyczny

□objawy:

- gorączka powyżej 38 °C albo obniżenie ciepłoty poniżej 36°C
- oddech powyżej 20 na min
- bardzo skąpy mocz

śmiertelność ok. 40%

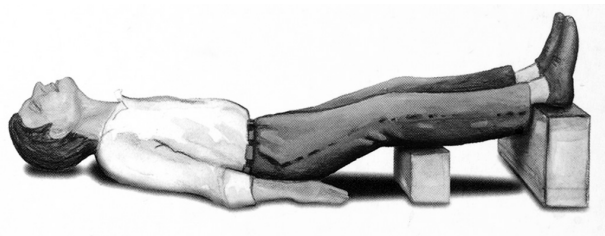
5) wstrząs septyczny

- ☐postępowanie:
 - konieczna natychmiastowa pomoc lekarska w szpitalu
- ☐nieodzowne będzie:
 - leczenie przeciwbakteryjne
 - hamowanie reakcji zapalnej
 - dożylnie podawanie płynów, a w razie potrzeby podanie leków obkurczających naczynia krwionośne

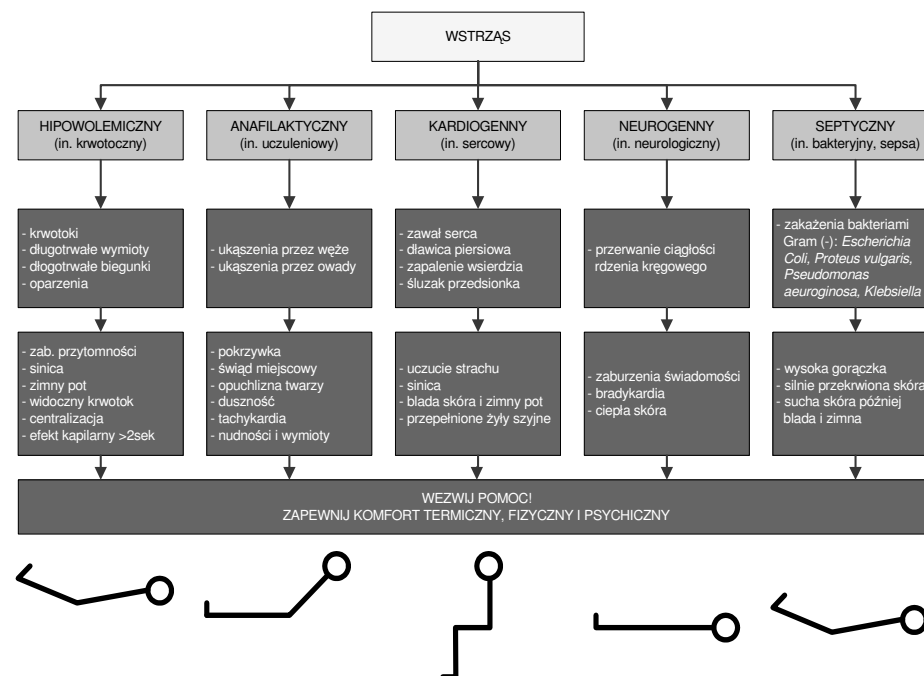
POZYCJA PRZECIWWSTRZĄSOWA

- ☐płasko na wznak z nogami uniesionymi około 30 cm wyżej (można podłożyć wałek z koca itp.)
- ☐nie stosujemy jej w przypadku:
 - urazu czaszkowo-mózgowego
 - duszności
 - nagłych bólach w klatce piersiowej i/lub nadbrzuszu

pozycja przeciwwstrząsowa

<http://po.tk.krakow.pl>

OMDLENIA

- krótkotrwała utrata przytomności i świadomości na podłożu naczyniowo-ruchowym, spowodowana zwykle upośledzeniem ukrwienia mózgu
- uszkodzony jest nieprzytomny, ale oddech jest zachowany
tętno z reguły wyczuwalne (możliwe zwolnienie)

omdlenie – przyczyny

- długotrwała pozycja stojąca w bezruchu
- przebywanie w pomieszczeniach dusznych i gorących
- długotrwałe uciskanie tętnic, np. tętnicy szyjnej
- emocje pozytywne i negatywne
- silny ból,
- widok krwi
- specyficzne zapachy
- niedobór pokarmu lub wody
- osłabienie
- bolesna menstruacja u dziewczyn i młodych kobiet

omdlenie – postępowanie

- ułożenie uszkodzonego w tzw. pozycji czterokończynowej
 - uniesienie kończyn dolnych i górnych pod kątem 90°
- zapewnienie dostępu świeżego powietrza
- gdy uszkodzony nie odzyskuje przytomności przez około 1-3 minuty należy wezwać pogotowie ratunkowe i ułożyć go w pozycji bezpiecznej

pozycja czterokończynowa

- ma na celu przyspieszyć dopływ krwi do mózgu, aby go dotlenić

